

La princesa de jade: una invitació a emprendre el viatge

Amb la novel·la *La princesa de Jade*, l'escriptora Coia Valls, ha obtingut el Premi Néstor Luján de Novel·la Històrica 2010, la seva primera novel·la per a adults. Anteriorment ha publicat el conte infantil *Marea de lletres que maregen* (Barcanova, 2010) i també ha fet una incursió en la novel·la juvenil amb *L'ombra dels oblidats* (Barcanova 2011). Amb *La princesa de jade*, Coia Valls se'ns dona a conèixer en el camp de la narració de viatges. L'acció i les peripècies dels seus herois i antiherois transcorre durant el s.VI i es desenvolupa entre Corint, punt de partida dels seus personatges i la Xina, punt d'arribada. El motiu o motor de la novel·la és la recerca d'un gran secret, el més ben guardat de la Xina: el secret de la seda. El periple dels seus personatges els porta a recórrer la ruta de la seda, de la mà dels monjos nestorians, de monestir a monestir fins a la mateixa Xina. El viatge abraça el període de temps que va des del març de l'any 551 fins al juliol de l'any 552, moment en què l'expedició és expulsada de la Xina. En l'epíleg de l'obra retrobem els personatges, l'abril de l'any 555. És en aquest instant que descobrim el veritable motiu de la novel·la i la consecució de tots els destins o atzars dels viatgers.

La primera part de la novel·la, amb l'agonia de l'emperadriu Teodora com a teló de fons, correspon al plantejament de la història. Es presenten els personatges que viuran la gran aventura del viatge i es dona el context històric que emmarcarà l'acció. Una expedició viatjarà a la Xina per sostreure l'imperi bizantí de la submissió a l'imperi persa en les rutes comercials. Els emperadors Justinià i Teodora presidiran en tot moment l'escenari i tindran el poder de decidir sobre la vida i la mort dels seus vassalls. Un poder que es deixarà sentir fins i tot després de la mort de Teodora, movent encara els fills d'aquells a qui ha compromès en l'acompliment del seu desig.

El marc històric a *La princesa de jade* dona motius i personatges reals, que prenen vida i que són analitzats des de la introspecció psicològica a la qual els sotmet l'escriptora; però no és el nucli temàtic de la novel·la, tan sols es tracta d'una excusa argumental. El grup de personatges històrics està format pels emperadors Teodora i Justinià, Belisari —el general de més renom de l'emperador, que és apartat de les seves tasques a causa del recel i la sospita de Justinià i que queda submergit en el ressentiment, esperant—, i Narsès, l'eunuc que substitueix Belisari en el comandament de l'exèrcit.

Aquests personatges de tall historicorealista es barregen amb els personatges de ficció, que són els veritables protagonistes de la història, els periples vitals dels quals responen a la temàtica de fons. La companyia dels viatgers està formada per sis personatges i vuit soldats: Xenós, un teixidor ambiciós i de gran fama a Corint; el seu

fill Úrian, aprenent de teixidor, fascinat pels colors i la llum, tot innocència; Fiblas, el fill del ferrer de Corint, amic d'Úrian; Rashnaw, el mestre nestorià que aportarà la veu de la saviesa; Tistrya, el jove deixeble del monjo torturat per la desaparició del seu pare; i Lysippos amb els vuit soldats que representen l'estament militar. Al llarg de la novel·la apareixen altres personatges secundaris, però n'hi ha dos que destaquen pel paper central que desenvolupen a la segona i a la tercera part. Najaah, rescatada per la companyia dels seus perseguidors, s'afegeix als viatgers. Aquest personatge femení representarà la rebel·lia, la força del caràcter i l'ànima de llibertat. Yu, a la tercera part de la novel·la, és l'element clau per moure l'acció. Es tracta d'un tercer personatge femení, el qual representa l'esperança, el somni, la poesia, la bellesa immaculada.

Tanmateix en aquesta novel·la trobem altres aspectes narratius que transcendeixen el gènere. Quan parlem de *La Princesa de Jade* també estem parlant d'una novel·la d'aventures, en què els viatgers han de superar un seguit d'esculls per arribar a la seva fita, per aconseguir el seu destí. Meravelles del s. VI van passant davant els nostres ulls a la descoberta d'un món inconnegut. Però sobretot estem davant una novel·la de viatges, en la qual la primera part de l'obra és el plantejament de l'expedició. La segona part és el viatge en si, on el paisatge esdevé veritable protagonista i influeix en la vida, els pensaments i les reaccions dels personatges. Finalment a la tercera part ja som a la Xina del sud, a Whuan, a prop d'assolir la fita cobejada.

Ara bé, tot aquest trajecte ha transformat els herois, ha canviat els seus anhels o els ha intensificat, ha modelat els instints vitals. Aquesta idea ens connecta amb una novel·la que amb matisos ens apropa a la novel·la mística o iniciàtica. El viatge com a camí, com a metàfora de la vida. La idea de l'atzar i el destí acompanyen els personatges en una poètica vital. Tots aquests elements vénen acompanyats del món misteriós que van descobrir, dels secrets, sostinguts en la veu de Rashnaw, el monjo, que connecta tota aquesta mística existencial amb la teologia i la idea de déu. El temps és un temps individual per a la creixença o per penetrar en l'infern més pregon. El viatge a *La princesa de jade* és sinònim de vida, d'esperança i de mort.

LURDES MALGRAT

Publicat a *El Punt* el 25 de juliol de 2011